

«بازرگان و پسران»

آموختنی‌ها

۱. آشنایی با ارزش علم و آینده نگری در زندگی
۲. مهارت خوب شنیدن (تفاوت شنیدن و گوش کردن)
۳. کاربرد «هم، نیز» در جمله
۴. آشنایی با کتاب کلیله و دمنه
۵. درک مطلب و توجه به اجزای داستان
۶. آشنایی با کتاب کلیله و دمنه

اسباب آسایش: لازم راحتی
 بگو شنید: ندانم کنید
 زبان: پنهان

پسندیده: نیکو
 آندوختن: جمع کردن

ویرگی: حضرت

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

بازرگان: بازارگان، باجر
 سرمایه: دارایی

فروع: پرتو نور، روشنیایی
 مراقبت: نگهداری، محافظت
 فضیلت: برتری
 محافظت: مراقبت
 کاهلی: تنبلی، سستی

کلمات مضاد

فراوان = اندک
 دشمن = دوست
 ثروتمند = تهیدست

کلمات هم خانواده

حوادث، حادثه
 مراقبت، مراقب
 محافظت، حافظ
 مقصد، قصد، مقصود
 اسباب، سبب

حوادث: ج حادثه، اتفاق‌ها
 مقام: مرتبه
 عادت: ویرگی
 مودی: آزاردهنده، اذیت کننده
 تهیدست: مسکین، فقیر
 هلاک: از بین بردن، نابودی
 غفلت ورزیدن: لولاجی کردن
 آخرت: دنیای بعد از ترک

چهارپایان: حیوانات
 کسب: به دست آوردن
 گننام: ناآشنا
 آراست: زیبا کرد

تهیدست = ثروتمند
 نهان = آشکار
 اندک = فراوان

فضیلت، فضل

کتابچه
 سر از خاک برآورد ← سر از خاک بیرون آورد
 روی بگرداند ← بی توجهی کند
 فضای گرم ← فضای صمیمی
 گرد خود جمع کرد ← دور خود جمع کند

انسان‌ها اگر درست بیندیشند و در راه درست تلاش نمایند، به آنچه می‌خواهند می‌رسند. زیرا آن‌ها معمولاً برای رسیدن به زندگی راحت‌تر، مقام بزرگ و پاداش نیک آخرت تلاش می‌کنند که آن‌ها را از سه راه می‌توانند کسب کنند، به شرطی که گاهلی نکنند و آن سه چیز عبارت است از:

- اندوختن مال از راه پسندیده و تلاش برای مراقبت از آن.
- بخشش به دیگران
- محافظت از خود در برابر بلاها

بخوان و بدان

تفاوت «شنیدن» و «گوش دادن»

برنا: برنا خواست کجاست؟ با تو هستم!!

ای بابا! برنا، برنا... برنا...

برنا: بله... بله! اچی گفتی؟ برنا: چند دفعه صدات کردم، متوجه نشدی!! چرا؟

برنا: چون داشتم به آواز زیبای قمری گوش می‌دادم.

☆ وقتی با آگاهی و خواست خود به صدایی دقت کنید و از آن لذت ببرید یا چیزی بیاموزید، یعنی گوش، داده‌اید. ولی اگر فقط

صدایی را بشنوید و بی‌توجه از آن بگذرید یعنی شنیده‌اید.

مثال: گوش دادنی: اخبار، تدریس معلم، صدای پرندگان

شنیدنی: بوق ماشین، صدای بچه‌ها در زنگ تفریح

کاربرد «هم، نیز» در جمله

☆ کلمات «هم، و نیز» هر دو برای ربط دادن دو جمله با توجه به معنی، به کار برده می‌شوند.

به جملات زیر دقت کن:

پدر و مادر به آینده‌ی فرزندان‌شان می‌اندیشند. فرزندان هم در کنار آن‌ها فضای پر مهرتری دارند.

درنا به موزه رفته بود. برنا نیز او را همراهی می‌کرد.

کلمه‌های «هم و نیز» در جملات بالا کلمات و جملات را به هم ربط داده‌اند.

با وجود کلمه‌های ربط، معانی جملات هم با یکدیگر ارتباط پیدا می‌کنند.

تفاوت شنیدن و گوش دادن

اجزای داستان

★ برای درک بهتر مفهوم داستان، باید به موارد زیر توجه کنیم.

۱ عنوان / نام داستان	۳ مکان و فضا	۵ پیام
۲ شخصیت‌ها	۴ زمان رخدادها	۶ نام کتابی که داستان از آن نقل شده

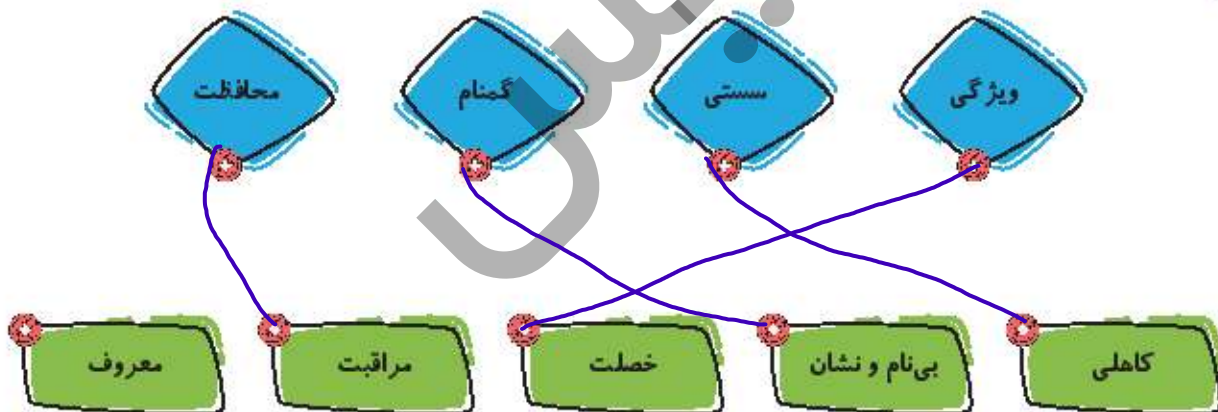
املا دان

یکی از راه‌های افزایش تمرکز و دقت، پیدا کردن کلمات با تعداد نقطه‌ها یا حروف مشخص شده است. می‌توانی کلماتی را که سه، چهار، شش حرف یا مثلاً چهار نقطه و ... دارند را پیدا کنی و بنویسی. تمرین‌هایی به این شکل به تقویت توجه و مهارت املا می‌کند. جدول زیر را با توجه به موارد خواسته شده کامل کن.

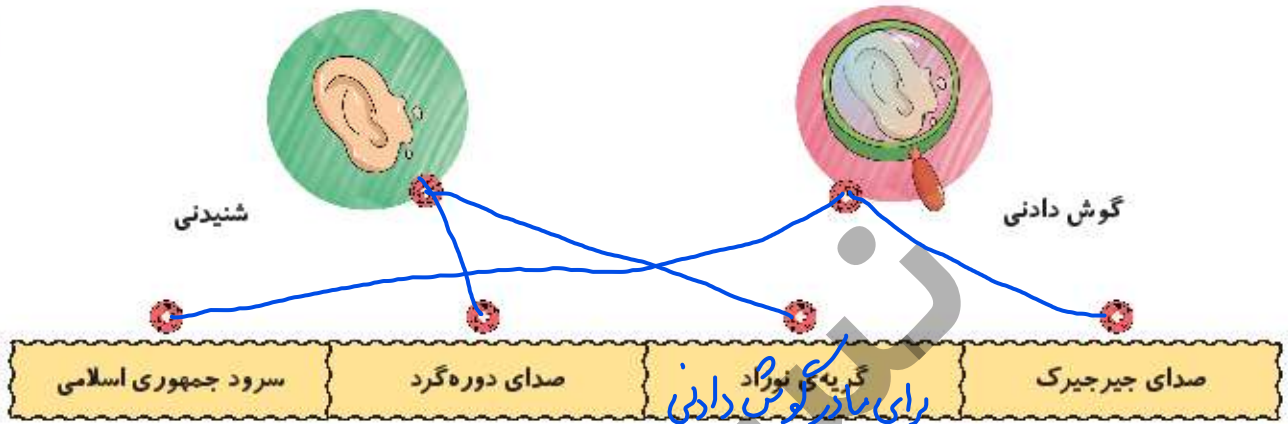
کلمات بدون نقطه	کلمات یک نقطه‌ای	کلمات سه نقطه‌ای	کلمات پنج حرفی	کلمات شش حرفی
کاهلی	صاحب	رسیدن	انسان	مراقبت
مردم	روزگار	دیگران	بزرگی	دیگران
گرد	اندک	آینده	حشود	محافظة
گرم	جمع‌کرد	حوادث	گننام	بلوسید

تمرین

۱ کلمات مترادف را به یکدیگر وصل کن. (یک کلمه اضافی است.)

۲ هر یک از صداهای شنیدنی و گوش دادنی را به تصاویر مناسب وصل کن.

۲ درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: گوش دادن با شنیدن فرق ندارد. دارد

ب: موش حیوانی موزی است.

پ: انسان‌های مال اندوز، مثل چارپایان می‌مانند.

۴ با توجه به متن درس، در جاهای خالی کلمات مناسب بنویس.

الف: هر کس در این چند... حضرت کاهلی بورزد به مقصد نرسد.

ب: بکوشید به کسب هنر و فضیلت.

پ: به مقدار فهم و دانش خود، بکوشید خویش را به نیکی بشناسانید.

ت: در کتاب گلستان... داستان‌ها از زبان حیوانات بیان شده‌اند.

۵ در جای خالی کلمه‌ی ربط مناسب را انتخاب کن و بنویس.

«علیرضا در کنار پدر بزرگ نشسته بود، مریم هم (با) روی پله نشسته بود و به صحبت آن‌ها گوش می‌داد.»

بازرگان گفت: «باید از اموال خودمان در مقابل بلاها محافظت می‌کردیم، پسرانش بیشتر (که، نیز) حرف او را تأیید کردند.»

۶ مانند نمونه عمل کن.

او دختری بی‌هنر است.

بی‌هنر	←	هنر	+
بی‌شک	←	شک	+
بی‌بهره	←	بهره	+
بی‌حوصله	←	حوصله	+

بی‌شک نزهی از یون رایشین بسیار خوب خواص است
 او از ادب و هنر بی‌بهره است
 هر سال در بزرگ فارسی بی‌حوصله است

علامت جمع ندارد.

علامت جمع > ان ها
ات

۷ جمع یا مفرد هر کلمه را در جدول بنویس.

سخنان	صاحب	فضیلت	نصایح	حوادث	
	اصحاب	فضایل			جمع
سفن			نصیحت	حادثه	مفرد

۸ کلمه‌های زیر را مرتب کن و با استفاده از آن‌ها جمله بنویس.

الف: نهان است - هنگامی - بکند - تلاش - هیچ کس - دانه - پرده‌ی - در - خاک - که - پروردن - آن - در -
هندگامی که دانه در پرده‌ی خاک همان است ، هیچ کس در پروردن آن تلاش نکند .

ب: آوری - به دست - تهی دست - غفلت - اگر - و - در - مالی - بگه‌داری - ورزی - آن - شوی - زود ،
اگر مالی به دست آوری و در نگهداری آن غفلت ورزی ، زود به دست شوی .

۹ جمله‌های زیر را به زبان ساده بنویس و معنی کن.

الف: هر کس از کار و تلاش روی بگیرد ، اسباب آسایش زندگی را نمی‌تواند فراهم آورد .
هرکس در انجام کارهای بی‌توجه باشد ، نمی‌تواند وسایلی را حتی زندگی خود را فراهم کند .

ب: هر که در اندوختن مال دنیا فقط برای خود تلاش کند ، در ریف چارپایان است .
هرکس مال دنیا را فقط برای خودش جمع آوری کند در جایگاه حیوانات است .

۱۰ یک قصه‌ی قدیمی را بخوان و یا از خانواده بخواه برایت بازگو کنند . سپس جدول زیر را بر اساس آن کامل کن .

عنوان / نام داستان:	سندباد
شخصیت:	سندباد - علی بابا - سلا
مکان یا فضای داستان:	افغانوس - درون مایه
زمان رخدادها داستان:	روز
پیام داستان:	بدون کار تلاش چیزی به دست نمی‌آید
نام شخص یا کتلی که داستان از آن نقل شده:	

۱۱ با توجه به سؤالات داده شده ، گزینه‌ی مناسب را مشخص کن .

الف: بیش‌تر از آنچه حرف می‌زنیم ، باید گوش بدهیم ، زیرا ....

(۲) یک زبان داریم و دو گوش .

(۱) زبان سرخ ، سر سبز می‌دهد بر باد .

(۴) باید حرف حق را شنید .

(۳) زبان فرو بستن .

تلاش بی هو ده

پ: ضرب المثل «آب در هاون کوبیدن» مربوط به کدام گزینه است؟

(۱) دلیل آوردن برای کاری که انجام شده است.

(۲) دادن هدیه و پس نگرفتن جای آن

(۳) تلاش نکردن برای گرفتن نمره‌ی خوب در امتحان

(۴) امتحان کردن شمشیر بر سنگ

پ: انسان گمنام چگونه در بین مردم شناخته می‌شود؟

(۱) به سبب ثروت زیادش

(۲) به دلیل کار و تلاش برای ثروتمند شدن

(۳) به دلیل بخشیدن مالش به دیگران

(۴) به سبب عقل و هنرش

ت: برای رسیدن به مقام بزرگ کدام ویژگی را باید به کار گرفت؟

سؤال اسبان

(۱) محافظت از خود در برابر بلاها

(۲) بخشش به دیگران

(۳) اندوختن مال از راه پسندیده

(۴) تلاش برای مراقبت از ثروت خود

خوانش و پردازش

متن زیر را بخوان و به سؤالات پاسخ بده.

۱۲

مادر بزرگ همیشه نوه‌هایش را نصیحت می‌کرد و می‌گفت: «کودکانم، بشنوید و به کار گیرید بدانید که همی مردم از انسان‌های با ادب و مهربان خوششان می‌آید و خدای بزرگ هم از آن‌ها راضی است! پس شما هم سعی کنید با مهربانی و ادب در دل همه جا داشته باشید و خدا را از خودتان راضی نگه دارید.»

الف: از نظر مادر بزرگ چه کسانی نزد مردم و خدا عزیز هستند؟

مهربان و با ادب

ب: شما دارای کدام یک از ویژگی‌های یک انسان خوب هستید؟

پ: نام سه تن از افراد خوبی که در اطراف شما هستند، بنویس.

ت: به نظر شما با انجام چه کارهایی می‌توانیم خدا را از خودمان راضی نگه داریم؟

مهربانی و ادب

ث: مترادف کلمه‌ی «بند» و مخالف کلمه‌ی «ناراضی» را از متن پیدا کن و با آن‌ها یک جمله بنویس.

نصیحت

راضی نگه داشتن دیگران و نصیحت کردن آن‌ها کار راضی نیست.

کلیله و دمنه

کتابی است از اصل هندی که در دوران ساسانی به فارسی ترجمه شد.

کلیله و دمنه کتابی پندآمیز است که در آن حکایت‌های

گوناگون (بیشتر از زبان حیوانات) نقل شده است. نام کتاب از نام دو شغال با نام‌های کلیله و دمنه گرفته شده است که بخش بزرگی از کتاب اختصاص به داستان این دو شغال دارد. آنچه امروز در دست ماست، آخرین ترجمه‌ی کتاب به زبان فارسی است که توسط (نصرت‌الله منشی) انجام شده است.

کلیله و دمنه، کتابی است که در آن حیوانات، شخصیت اصلی داستان هستند و هر داستان هم پند و نصیحت دارد و هم خواننده را به یک نتیجه اخلاقی می‌رساند. این کتاب در قدیم نیز طرفداران بسیاری داشته است. اکنون هم در بین دوستداران ادبیات، جایگاه خاصی دارد.

خودارزیابی

نیاز به تلاش	قابل قبول	خوب	خیلی خوب
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

☐	در نوشتن املاي کلمات توانا شده‌ام.
☐	با پسوند (گر) و (گار) آشنا شده‌ام.
☐	با ترکیب‌ها می‌توانم جمله‌های زیبا بسازم.
☐	کاربرد حروف ربط (هم، نیز) را در جمله را می‌دانم.
☐	مفهوم جملات را به نثر ساده می‌نویسم.
☐	به آسانی می‌توانم (زمان، مکان) را در جمله بیان کنم.

